5.1.2. Antacidok

Az antacidok a gyomorban képződő savat közömbösítik. Gyenge bázisok. Az intragastricus pH növelésével csökkentik az emésztésben fontos szerepet játszó enzim, a pepszin aktivitását, fokozzák a nyálkahártya természetes antioxidáns rendszereinek működését, megkötik az epesavakat, növelik a gyomornyálkahártya regeneráló képességét és a nyák vastagságát. Az utóbbi idők felismerései szerint – mivel a gyomornyálkahártyát védőréteggel vonják be – erősítik a gyomor sósavval szembeni védekező mechanizmusát.

Az antacidok savközömbösítő hatása különböző tényezőktől függ: a vegyületek reaktivitásától, savmegkötő képességétől, a gyomorban történő oldhatóságuktól, illetve attól, hogy mennyi ideig tartózkodnak a gyomorban.

Ma már számos olyan modern gyógyszerrel rendelkezünk (H_2-receptor blokkolók, PPI-szerek, azaz proton-pumpa gátlók), melyekkel a gyomorsavtermelés mérsékelhető, vagy meg is gátolható. Enyhébb esetekben vagy „kiegészítő" terápiaként, alkalmanként használva az antacidok azonban még ma is hasznos szereknek bizonyulnak.

Javallat

Hyperaciditás, hyperaciditással szövődő gastritis, ulcus ventriculi et duodeni, reflux oesophagitis, ulcus pepticum oesophagei. Védelmet nyújthatnak különböző sebészi vagy diagnosztikai beavatkozás esetén előforduló savaspirációval szemben.

A nátrium-hidrogén-karbonát hatása igen gyorsan kialakul, a gyomorfájdalmat néhány percen belül csökkenti. A sósav közömbösítése során felszabaduló CO_2 azonban felfúvódást, majd ezt követően fokozott sósavtermelést vált ki.

Az antacidok fekélybetegségben az akut fájdalmat azonnal csökkenthetik. Gondolnunk kell azonban arra, hogy szekréciógátlóval együttadva az alumínium és magnézium tartalmú antacidok jelentősen befolyásolhatják ezen gyógyszerek biológiai hasznosíthatóságát.

Mellékhatás

A szisztémás (azaz felszívódó) antacidok számos nem kívánt hatást okozhatnak. A bennük lévő kationok fiziológiai hatásától függően egyesek alkalózist idézhetnek elő. Így nátrium sók, pl. nátrium-hidrogén-karbonát magasabb dózisainak alkalmazásakor a megnövekedett nátriumbevitel szív – és érrendszeri problémákat okozhat. Ezért különösen cardiovasculáris megbetegedésben szenvedők számára ma már csak az Al- illetve Mg–sókat tartalmazó készítmények alkalmazása javasolható.

A magnézium tartalmú vegyületek hashajtó hatásúak, míg az alumíniumot tartalmazó készítmények székrekedést okozhatnak.

Kölcsönhatás

Az antacidok alkalmazásakor figyelembe kell venni a gyógyszerkölcsönhatásokat. Az antacidok egyes gyógyszerekkel (tetraciklinek, digitálisz glikozidok, kumarin származékok, szteroidok) a gyomor-bél traktusban kölcsönhatásba léphetnek, így meggátolják azok felszívódását, ilymódon a terápiás hatást. Ugyancsak csökkentik a vaskészítmények felszívódását, továbbá megváltoztatják egyes gyógyszerek gyomor-bélrendszeren történő áthaladásának tranzitidejét és ennek megfelelően hatóanyaguk farmakokinetikáját.